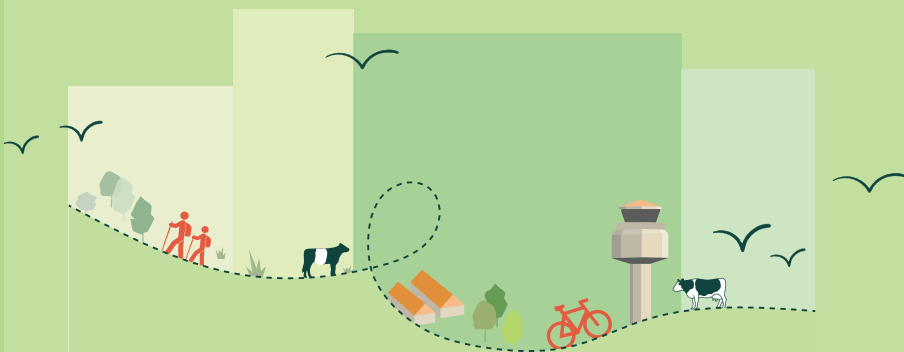

DUIN-WEIDE CORRIDOR MIENT GROEN

DOEL
De Duin-Weide corridor Mient Groen vormt een uniek en waardevol groen gebied tussen de stedelijke regio's Leiden en Den Haag. Als één van de laatste open verbindingen tussen de duinen en het Groene Hart, is het een cruciale schakel in het landschap. Het gebied strekt zich uit over twee gemeenten: Katwijk, met daarin de Mient Kooltuin, en de Noordrand van Wassenaar.

Het doel is om samen te werken aan één integraal toekomstperspectief voor deze corridor. Een visie die de overgang van duin naar polder én van stad naar land versterkt. Zo ontstaat een toekomstbestendig kwaliteitslandschap waarin natuur, landbouw en recreatie elkaar aanvullen en versterken.

STRATEGIE

NATUURLIJK LANDSCHAP
De belangrijkste ingreep is het versterken van de ecologische corridor tussen Berkheide en de Papenwegse Polder, met hierin zowel ruimte voor natte als droge natuur. Een eerste stap is hierin al gezet door de aanleg van de Natuurzone. Deze kan aan weerszijden worden doorgetrokken om de verbinding compleet te maken. Zo wordt Mient Groen ingezet als bufferzone tussen stad en land, en als schakel tussen duin en polder.

Door in het hele gebied te zorgen voor meer natuurvriendelijke oevers, vernatting, extensivering van het landgebruik en door enkele ontbrekende schakels toe te voegen, wordt de natuurkwaliteit versterkt - en worden duin en polder beter verbonden voor flora en fauna. Zo ontstaat er een aantrekkelijk landschap voor onder andere weide- en akkervogels.

Met bosaanplant en kleinschalige groenblauwe dooradering in de binnenduintrand van Mient Kooltuin wordt de overgang van het de duinnatuur naar het open landschap en de gebiedsontwikkeling Valkenhorst verzacht.

BELEEFBAAR LANDSCHAP
Om de grote recreatiedruk op het aangrenzende duingebied te verminderen, worden er in het gebied nieuwe kleinschalige recreatieve voorzieningen toegevoegd, routenetwerken versterkt en stad-landverbindingen ontwikkeld. Goede zonering is hierbij van groot belang.

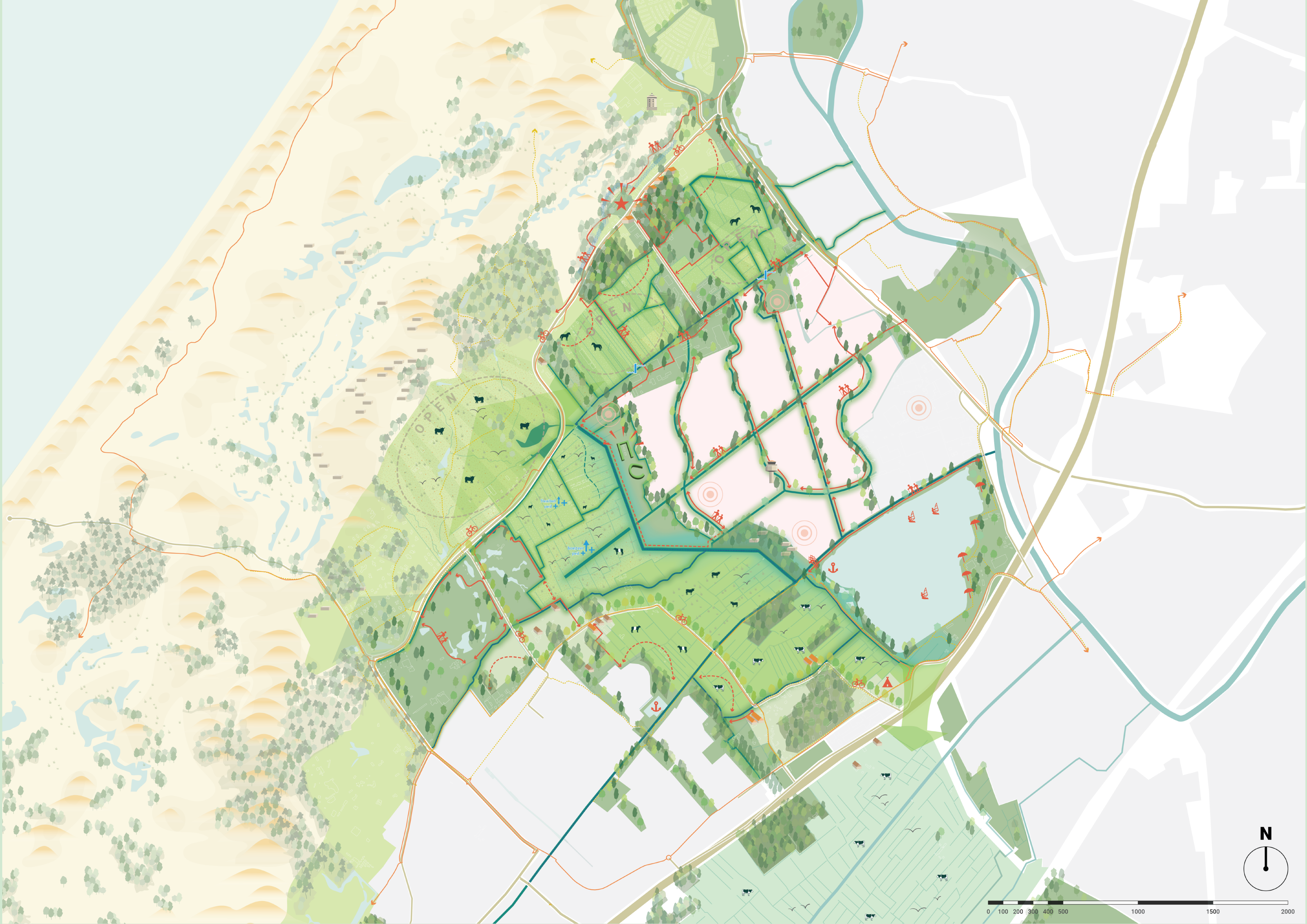
Door de diversiteit aan cultureel en militair erfgoed zichtbaar te maken, recreatief beter te ontsluiten, dan wel een nieuwe bestemming en betekenis te geven - zoals het herstel van de monumentale tankgracht van barrière naar(ecologische) verbinding - wordt het erfgoed veel meer onderdeel van het 'verhaal' van het gebied.

WERKEND LANDSCHAP
Mient Groen moet ook in de toekomst economisch gezond blijven. Agrariërs beheren hier al generaties lang het landschap en zorgen daarmee voor openheid, leefbaarheid en economische vitaliteit. Een realistisch perspectief voor de landbouw is daarom belangrijk, op basis van een toekomstbestendige relatie tussen landbouw en natuur.

Het mogelijk maken van kleinschalige recreatieve bestemmingen zorgt daarnaast voor kansen voor lokale (agrarische) ondernemers.

TOEKOMSTBESTENDIG WATERSYSTEEM
Om te komen tot een robuust watersysteem dat uitgaat van voldoende, schoon water voor natuur en natuurinclusieve landbouw, wordt het schone kwelwater uit de duinen dat nu wegstroomt, zo veel mogelijk vastgehouden in gebied. Daarmee wordt het oppervlaktewater schoner en kan de instroom van gebiedsvreemd water worden beperkt.

Om te komen tot een natuurlijker peilbeheer in het gebied wordt waar mogelijk het peil opgezet. In de ecologische verbindingszone wordt daarnaast ruimte gemaakt voor waterberging door de aanleg van moeraszones.

VISIEKAART DUIN-WEIDE CORRIDOR MIENT GROEN

NATUURLIJK LANDSCHAP	BELEEFBAAR LANDSCHAP	WERKEND LANDSCHAP	TOEKOMSTBESTENDIG WATERSYSTEEM
Natuurvriendelijke oevers	Bestaand wandelnetwerk	Agrarische bedrijven als 'boerenlandgoederen': beleefbaar en toegankelijk, met nevenfuncties (educatie, winkel, zorg, vergaderen, etc.)	Vernatten Natuurzone door verhogen peil tot boezempeil
Robuuste (natte) ecologische verbindingszone tussen duingebied (Berkheide) en polder (Papenwegse polder en verder naar Groene Hart)	Bestaand fietsnetwerk	Natuurinclusieve landbouw	Periodiek vernatten door flexibel peilbeheer
Natte natuurontwikkeling met extensieve begrazing	Ontbrekende schakels aanvullen door nieuwe wandelroutes	Ruimte voor paardensport	Vertraging afvoer schoon kwelwater door plaatsen stuwen (indicatieve locaties)
Aaneengesloten weidevogelgebied	Ommetjes mogelijk maken (indicatief)	Beoogd nieuw waterwingebied Dunea	
Verzachten overgang duin-binnenduintrand-open weide gebied door aanplant van nieuw bos Mient Kooltuin	Kanoroutenetwerk aanvullen met nieuwe routes		
	Beeldbepalende historische boerderijen		
	Ontwikkelen parkpoort in voormaligbarakkendorp		
	Herbestemmen barakken		
	Militair object (relict of nog in gebruik)		
	Waar mogelijk militair erfgoed benutten voor kleinschalige recreatieve voorzieningen		
	Archeologische vindplaats		
	Jachthaven (bestaand Wassenaar, nieuw te ontwikkelen in Valkenburgse Meer)		
	Camping		
	Intensief recreatiegebied Valkenburgse Meer		

Op de andere kant van dit document wordt de opbouw van de visiekaart nader toegelicht. De landschappelijke visie is zo opgebouwd dat het gebied bestaat uit verschillende kleinere deelgebieden met elk hun eigen karakter. Daar liggen enkele landschappelijke structuren overheen die als grotere bewegingen in het landschap verschillende plekken aan elkaar verbinden. Ook wordt nader ingegaan op de verschillende, soms subtiële, overgangen in het gebied. Deze laten zien dat een integrale benadering voor het gebied essentieel is.

DE LOCATIE

HET LANDSCHAP
Ooit werd dit landschap gekenmerkt door het samenspel van Rijn en zee, met meanderende rivieren, duinrellen, getijdemondfazettingen, en strandwallen. Later vestigde men zich op de hogere plekken (de strandwallen) en ontstonden dorpen en boerderijen, en werd de overgangszone tussen de hogere duinen en de lager gelegen kleigebieden afgegraven voor de landbouw. Door deze afgravingen ontstond de scherpe overgang tussen duin en polder die nu nog zo kenmerkend is. Aan de voet van het hogere duingebied treedt schoon kwelwater uit. Dat wordt via verschillende weteringen afgevoerd richting de Oude Rijn.

>> Tankgracht langs de Natuurzone.
© Uit de videoproductie Deltaplan Biodiversiteitsherstel i.s.m. VanSelfie

De Duin-Weide corridor vormt een in Zuid-Holland zeldzame verbinding tussen duingebied en polderlandschap, essentieel voor akker- en weidevogels. Het gebied is daarnaast rijk aan cultureel erfgoed, en specifiek veel militair erfgoed, waaronder het vliegveld, de Atlantikwall, barakken en een tankgracht. Maar ook kent het gebied monumentale boerderijen op de oude strandwal, oude structuren van het Middeleeuwse polderlandschap en archeologische vindplaatsen.

>> Zicht op Mient Kooltuin en natuurgebied Berkheide daarachter.
© Uit de videoproductie Deltaplan Biodiversiteitsherstel i.s.m. VanSelfie

MEIJENDEL & BERKHEIDE
Aanleiding om juist met dit gebied aan de slag te gaan, is de ligging tegen Meijndel & Berkheide aan, een Natura 2000-gebied en onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen. Hier lijdt de natuurkwaliteit onder zware belasting van stikstof en recreatiedruk. De Duin-Weide corridor kan een bijdrage leveren aan het verminderen van de druk op het duingebied. Dit kan worden gecombineerd met aanvullende gebiedsopgaven, zoals het klimaatbestendig maken van het watersysteem, de landbouwtransitie, het versterken van de landschappelijke kwaliteit en omgang met een groeiende recreatiebehoefte.

>> Zicht op verkeersoren van voormalig militair vliegveld Valkenburg.
© Uit de videoproductie Deltaplan Biodiversiteitsherstel i.s.m. VanSelfie

DUIN-WEIDE CORRIDOR MIENT GROEN
Duin-Weide corridor, een gebied van ongeveer 1.300 hectare tussen Katwijk en Wassenaar, ligt op de overgang van het duingebied naar het open polderlandschap. Het is een zeer afwisselend landschap, met landerijen, rechte waterlopen en historische boerderijen op oude strandwallen. Het gebied kent op kleine schaal tuinbouw in de binnenduintrand, zandwinning in het Valkenburgse Meer en een kassengebied tegen Valkenburg aan. Aan de zuidrand vormt de A44 de grens van het gebied, aan de noordoostzijde is de N206 de grens en aan de noordwestrand het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Het voormalige militair vliegveld Valkenburg is bestemd als woningbouwlocatie en vormt aan de oostzijde een nieuwe rand van het gebied.

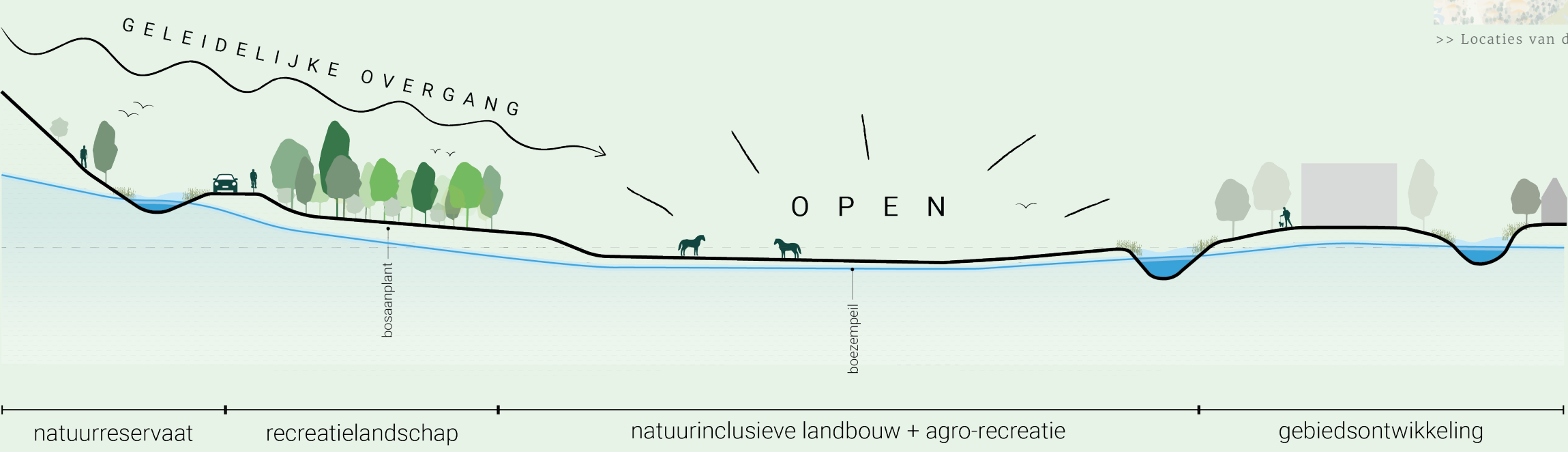

>> Glassnijder. © David van Megen

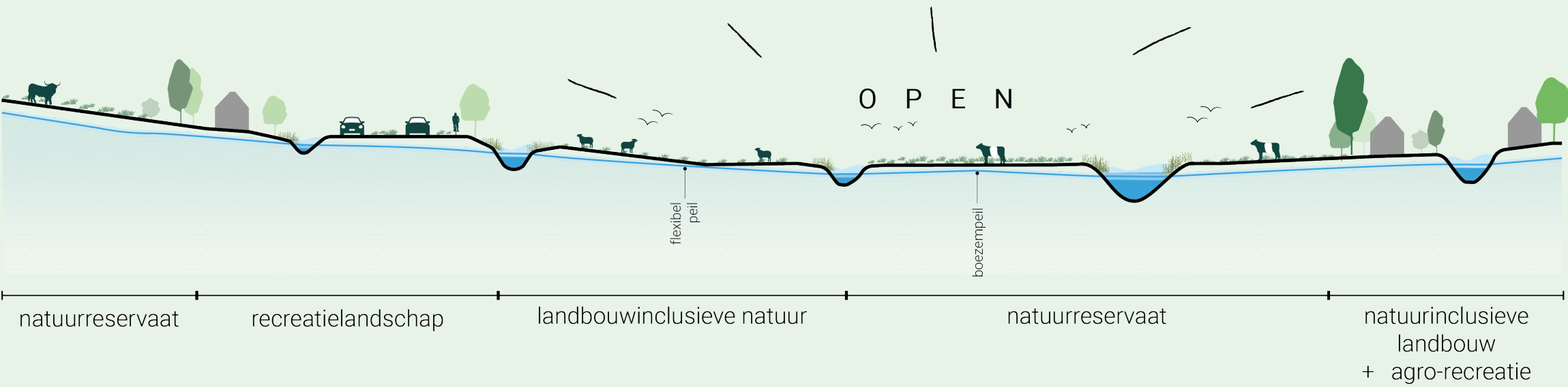
OVERGANGEN

De onderstaande dwarsdoorsneden laten zien dat een integrale benadering van de Duin-Weide corridor Mient Groen essentieel is. Elk deelgebied kent een eigen balans tussen natuur, landbouw en recreatie. Juist op de overgangen tussen deze gebieden is zorgvuldige afstemming nodig; keuzes in het ene deelgebied hebben directe invloed op de mogelijkheden en ontwikkeling in aangrenzende zones, en andersom.

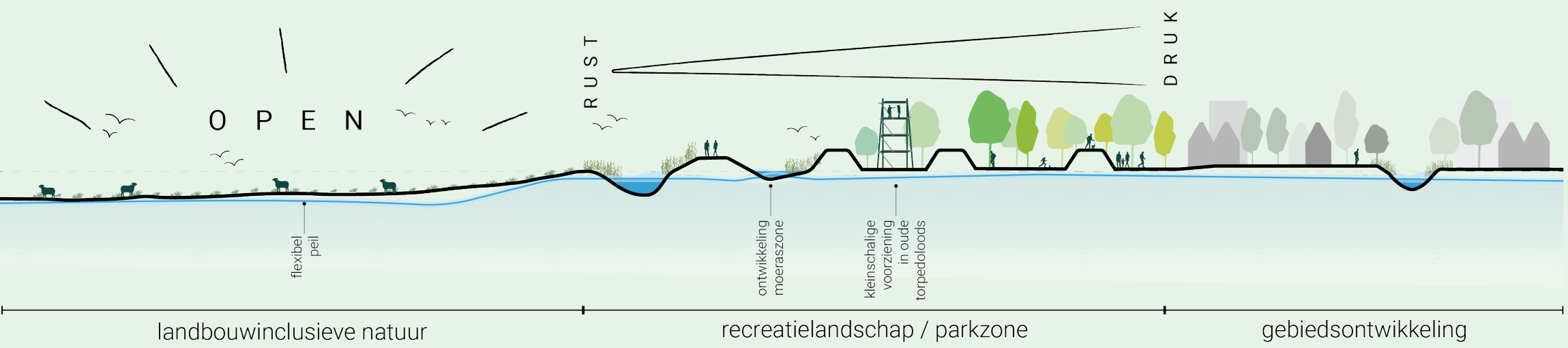
A-A' - MIENT KOOLTUIN

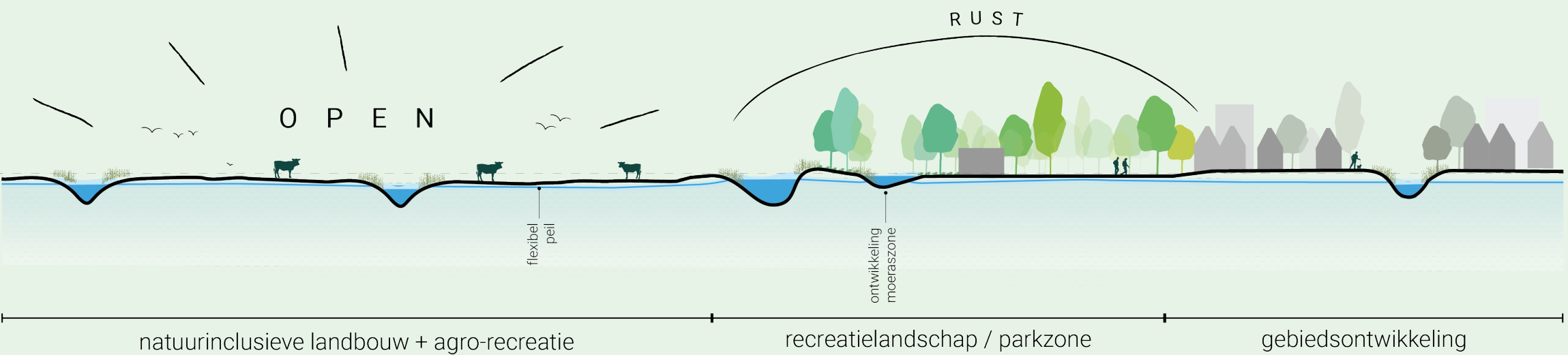
B-B' - OPEN LANDSCHAP

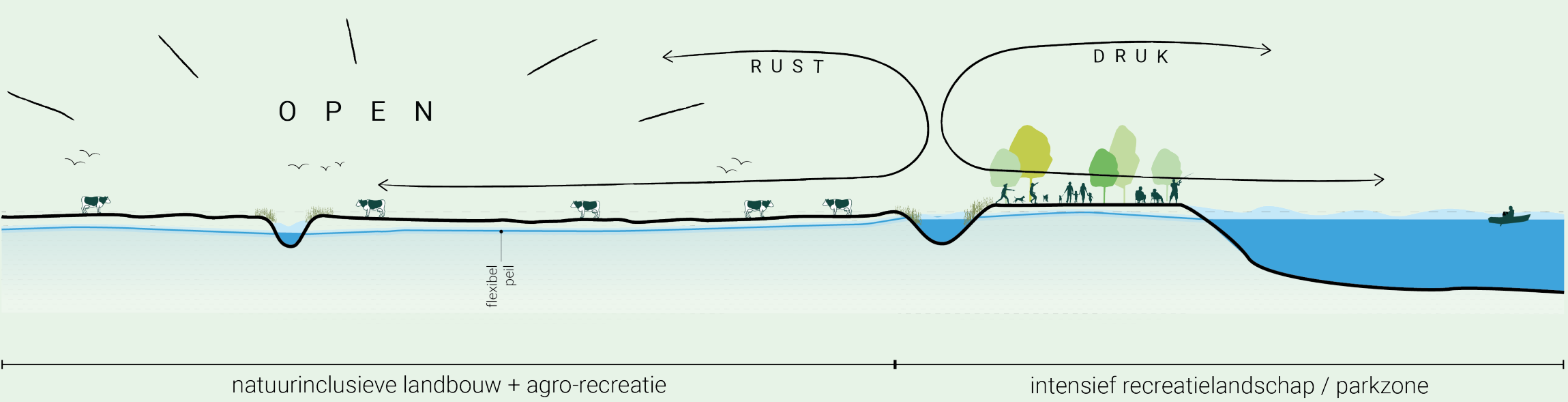
C-C' - GROENE STADSRAND

D-D' - BUNKERBOS

E-E' - VALKENBURGSE MEER

>> Locaties van de doorsneden.

A-A' - MIENT KOOLTUIN

Door bosaanplant in de binnen-duinrand ontstaat er een geleidelijkere overgang tussen het N2000-gebied Berkheide en het open landschap van Mient Kooltuin. De binnenduinrand vormt zo een extensief recreatielandchap met (nieuwe) recreatieve routes.

B-B' - OPEN LANDSCHAP

Het landschap van Mient Groen kent verschillende open delen. In de binnenduinrand ligt natuurgebied 'Lentevreugd', dat verbonden is met andere open gebieden met verschillende gebruiksvormen: landbouwinclusieve natuur, natuurreserveaat en natuurinclusieve landbouw.

C-C' - GROENE STADSRAND

Tussen 'Lentevreugd' en 'de Natuurzone' ligt aan weerszijden van de Ruigelaan een open landschap met landbouwinclusieve natuur, met flexibel peilbeheer en zeer extensieve begrazing. Naar het noorden toe gaat de groene stadsrand geleidelijke over van zeer extensief gebruik langs de natte verbindingzone, naar meer intensief gebruik aan de kant van Valkenhorst.

D-D' - BUNKERBOS

Aan de zuidkant van de ecologische verbindingzone ligt een open polderlandschap met natuurinclusieve landbouw. Ten noorden van de tankgracht wordt ingezet op vernatting door een moeraszone te ontwikkelen. Het Bunkerbos blijft rustgebied en is minimaal toegankelijk.

E-E' - VALKENBURGSE MEER

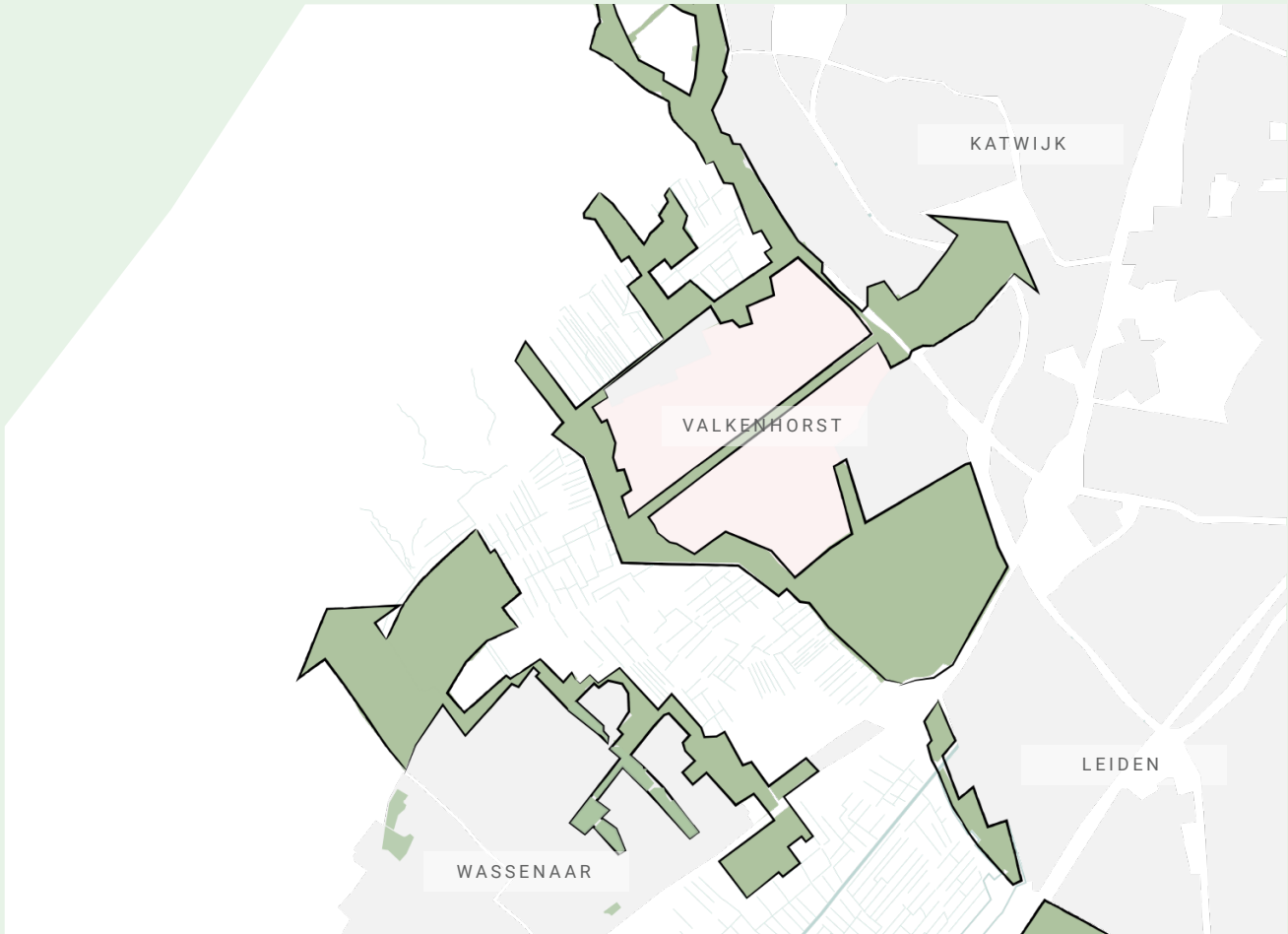
Rondom het Valkenburgse Meer kan volop gecreëerd worden. De natte verbindingzone vormt de grens van dit intensieve recreatielandchap. Aan de zuidkant hiervan (links op de doorsnede) ligt een open polderlandschap met natuur-inclusieve landbouw.

LANDSCHAPSVISIE

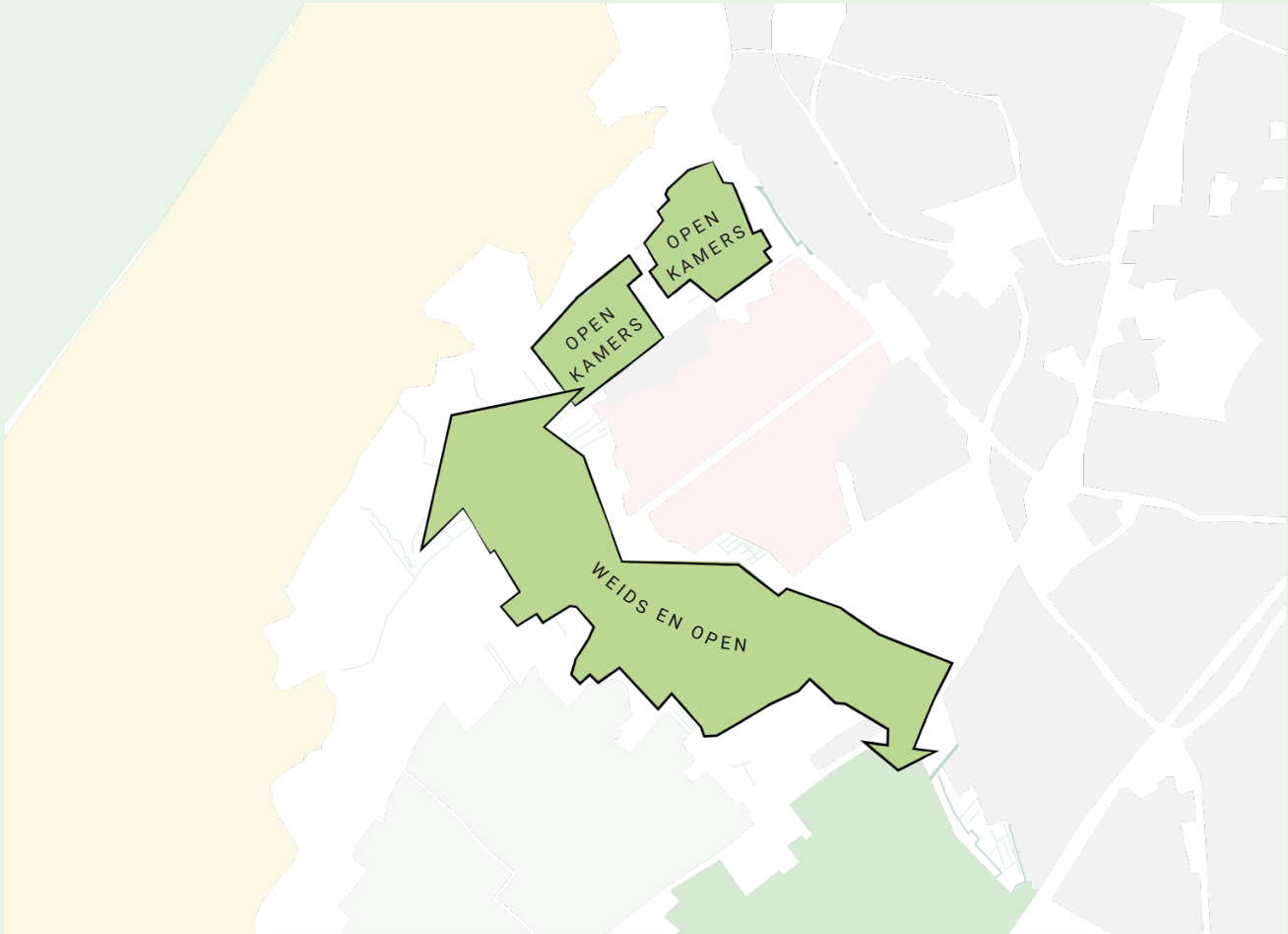
DEELGEBIEDEN

De Duin-Weide corridor Mient Groen bestaat uit verschillende deelgebieden die samen één plangebied vormen. Dat zijn: (de uitlopers van) het duin, de binnenduinrand, het open polderlandschap en het parklandschap als bufferzone. Elk deelgebied vraagt om een eigen aanpak, wat resulteert in een eigen perspectief binnen de landschapsvisie.

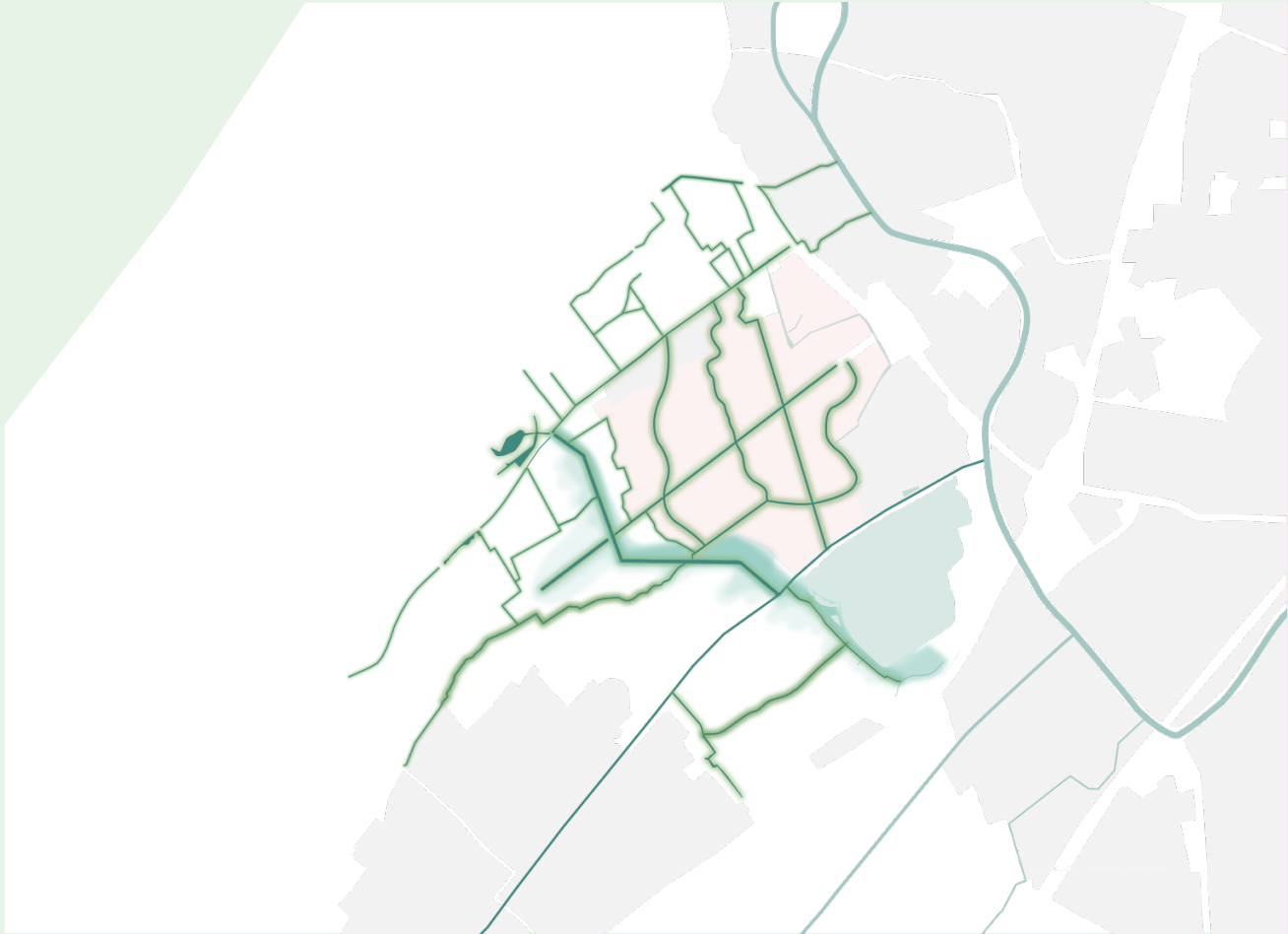
GROENE STADSRAND

Aan de randen van het stedelijk gebied bevindt zich een parkachtige zone met fiets- en wandelpaden, mogelijkheden om 'ommetjes' te maken, kleinschalige recreatieve bestemmingen, nieuw bos en luwere zones. Dit groene raamwerk verzacht de overgang van duin en binnenduinrand naar open weidelandschap en van stad naar landschap.

OPEN LANDSCHAP

Op grote schaal verbindt het gebied de duinen met het grootschalige polderlandschap. Centraal hierin is het open extensieve weidelandschap dat een aantrekkelijke aaneengesloten zone vormt van west naar oost. Met in de binnenduinrand een reeks 'kamers' omringd door bos, en van west naar oost een lange open as, met agrarisch natuurbeheer, weidevogels, en open zicht.

GROENBLAUWE DOORADERING

Op kleine schaal zorgt een fijnmazig netwerk van watergangen, bomenlanen en groenstroken voor het aan elkaar rijgen van deelgebieden voor mens en natuur. De groenblauwe dooradering heeft een belangrijke verbindende functie, het voegt ontbrekende schakels toe aan het ecologische netwerk en versterkt de doorwaarderbaarheid van het gebied.

PERSPECTIEF

VERVOLGSTAPPEN

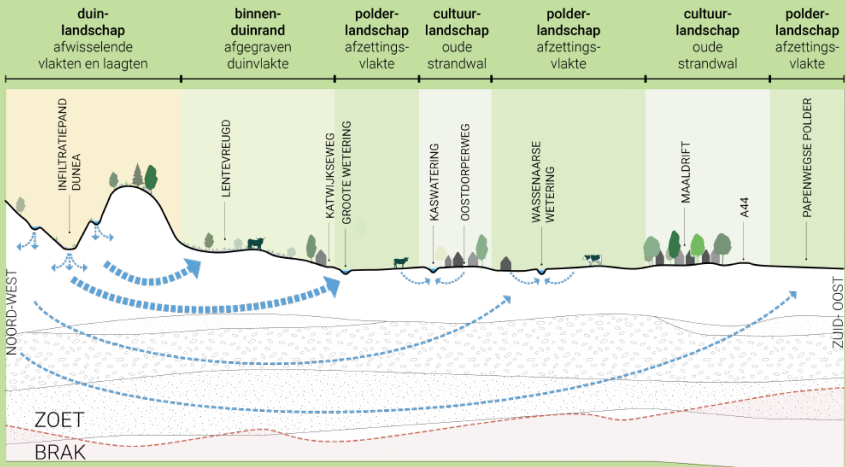
De landschapsvisie voor de Duin-Weide corridor Mient Groen biedt een inspirerend en samenhangend toekomstbeeld voor het gebied. Het laat zien hoe natuur, landbouw en recreatie elkaar kunnen versterken in een robuust en beleefbaar landschap.

>> Blauwborst. © David van Megen

De komende periode werken gemeenten, provincie, waterschap en gebiedspartijen samen aan de verdere uitwerking van deze visie. Daarbij worden concrete projecten voorbereid en uitgevoerd, en wordt de samenwerking verder verdiept.

De ervaringen en inzichten uit het gebied worden ook benut om de landelijke *Handreiking Overgangsgedebieden in transitie* verder aan te scherpen. Zo krijgt de Duin-Weide corridor Mient Groen niet alleen lokaal betekenis, maar dient ook als voorbeeld voor andere overgangsgedebieden in Nederland.

>> Systeemoorsnede vanaf de duinen tot aan de Polderwegse Polder.

>> Veld met grote ratelaar. © Kees Mosterd

TOTSTANDKOMING

De landschapsvisie voor de Duin-Weide corridor is ontwikkeld als onderdeel van de herijking van de Handreiking Overgangsgedebieden in transitie van MooiNL. Deze handreiking biedt concrete handelingsperspectieven voor de ontwikkeling van natuurinclusieve cultuurlandschappen, waarin systeemherstel, agrarisch gebruik en andere vormen van landgebruik samengaan met de natuurfunctie van omliggende gebieden.

De Duin-Weide corridor is één van de proefgebieden waarin deze aanpak in de praktijk wordt gebracht. In drie werkateliers werkten provincie, gemeenten, waterschap en gebiedspartners samen aan het in kaart brengen van kwaliteiten, opgaven en kansen. De resultaten zijn vertaald naar een breed gedragen visie voor het gebied.

>> Veldleeuwerik. © Kees Mosterd

Medegefinancierd door:

Een co-productie met:

